

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

การนำหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมาปรับใช้กับกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

จัดทำโดย นายสุพร หลักมันคง
รหัส ๖๕๑๐๔๓

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑๐
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

การนำหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมาปรับใช้กับกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

นายสุพร หลักมันคง^๑

บทนำ

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไม่ใช่ระบบที่ดีที่สุด หากแต่เป็นระบบที่เลวน้อยที่สุด หรือเป็นระบบการปกครองที่ทำงานได้ผล นี่คือข้อสรุปจากการศึกษาการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ เพราะไม่มีระบบใดในโลกจะสมบูรณ์แบบซึ่งก็มีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนเช่นเดียวกับระบบอื่น หากแต่จุดแข็งของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นเมื่อมองภาพรวมแล้วมีมากกว่าจุดอ่อน จุดแข็งของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยก็มีระบบที่ประกันสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ความยุติธรรม สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มากกว่าระบอบการปกครองแบบอื่นที่เป็นระบบการเมืองแบบปิด อำนาจการเมืองอยู่ในมือของคนไม่กี่คน ประชาชนมีสิทธิจำกัดในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วม

ประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วม การผสมผสานโดยให้ประชาชนมีการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น มีองค์กรอิสระที่รักษาผลประโยชน์ฝ่ายประชาชน มีสื่อมวลชนและองค์กรประชาชนที่เข้มแข็ง ภาคประชาชนหรือสังคมพลเมืองมีบทบาทในการตัดสินใจเรื่องการบริหารประเทศค่อนข้างมาก ไม่ได้ปล่อยให้ผู้แทนทำทุกอย่างโดยประชาชนให้ใช้สิทธิแค่เลือกตั้งผู้แทนนาน ๆ ครั้งเท่านั้น

จากหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมดังกล่าวจึงสามารถนำเอาหลักการที่สำคัญในการมีส่วนร่วมมาปรับใช้กับในเรื่องกองทุนพัฒนาไฟฟ้าได้โดยเฉพาะในกรณีของการดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้าเพื่อการส่งเสริมสังคมและประชาชนให้มีความรู้ ความตระหนัก และมีส่วนร่วมทางด้านไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๕๙

^๑ รองกรรมการผู้จัดการใหญ่ สายงานองค์กรสัมพันธ์ บริษัท กัลฟ์ เอ็นเนอร์จี ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)

เนื้อหา

ในบทความนี้จึงขอเสนอเนื้อหาสาระแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ หลักประชาธิปไตย

๑.๑ บทนำ

๑.๒ ความหมายและรูปแบบของหลักประชาธิปไตย

๑.๓ สาระสำคัญของหลักประชาธิปไตย

ส่วนที่ ๒ กองทุนพัฒนาไฟฟ้า

๒.๑ ความเป็นมา

๒.๒ แหล่งที่มาของเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

๒.๓ การจ่ายเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

๒.๔ การดำเนินงานของกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

ส่วนที่ ๓ การนำหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมาปรับใช้กับกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

๓.๑ บทนำ

๓.๒ ประเภทแผนงาน โครงการ ที่มีสิทธิขอรับการจัดสรรจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

๓.๓ หลักเกณฑ์และวิธีการขอรับการจัดสรรเงินจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

๓.๔ การเบิกจ่าย และการปิดโครงการ ของกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

๓.๕ การติดตาม และการประเมินผลของโครงการที่ใช้เงินจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ ๑ หลักประชาธิปไตย

ในหัวข้อนี้ผู้รับการประเมินขอเสนอเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๓ หัวข้อ ได้แก่ ๑.๑ บทนำ ๑.๒ ความหมายและรูปแบบของหลักประชาธิปไตย และ ๑.๓ สาระสำคัญของหลักประชาธิปไตย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑.๑ บทนำ

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไม่ใช่ระบบที่ดีที่สุด หากแต่เป็นระบบที่เลวร้ายที่สุด หรือเป็นระบบการปกครองที่ทำงานได้ผล นี่คือข้อสรุปจากการศึกษาการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ เพราะไม่มีระบบใดในโลกจะสมบูรณ์แบบซึ่งก็มีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนเช่นเดียวกับระบบอื่น หากแต่จุดแข็งของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นเมื่อมองภาพรวมแล้วมีมากกว่าจุดอ่อน จุดแข็งของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยก็มีระบบที่ประกันสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ความยุติธรรม สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากกว่าระบบการปกครองแบบอื่นที่เป็นระบบการเมืองแบบปิด อำนาจการเมืองอยู่ในมือของคนไม่กี่คน ประชาชนมีสิทธิจำกัดในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วม^๒

^๒ ลิขิต ธีรเวคิน. ประชาธิปไตยในทศวรรษ ๒๑ : ทางตัน ทางออก และแนวทางแก้ไข สืบค้นจาก <https://kpi.ac.th/knowledge/book/data/๕๑๘> (๘ September ๒๐๒๒)

๑.๒ ความหมายและรูปแบบของหลักประชาธิปไตย

๑) ความหมายของหลักประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยเป็นศัพท์บัญญัติตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า democracy. ซึ่งมาจากคำภาษากรีกว่า Democrata ซึ่งประกอบด้วยคำ ๒ คำ คือ Demos กับ kratein คำว่า Demos หมายถึง ประชาชน และ Kratein หมายถึง การปกครอง และคำว่า ประชาธิปไตย มาจากภาษาสันสกฤตว่า พรชา (อ่านว่า ประ -ชา) กับคำภาษาสันสกฤตว่า อธิปไตย (อ่านว่า อะ -ทิ-ปะ -เต-ยะ). ฉะนั้น ประชาธิปไตย หมายถึง ประชาชนปกครอง หรือการปกครองโดยประชาชน หรือระบอบการปกครองโดยตัวแทนของประชาชน เป็นระบอบที่พลเมืองผู้มีสิทธิ เลือกผู้แทนไปบริหารประเทศแทนตน ผู้แทนเหล่านั้นต้องบริหารประเทศเพื่อประชาชนส่วนใหญ่ และประชาชนมีสิทธิตรวจสอบการทำงานของ ผู้แทนเหล่านั้นด้วย. ไม่ได้เน้นการถ่วงดุลของเสียงข้างมากเป็นใหญ่แต่เพียงอย่างเดียว ระบอบการปกครองแบบนี้ ให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการนับถือศาสนา การพูด และการแสดงความคิดเห็น แต่ต้องไม่ละเมิดกฎหมายและสิทธิของผู้อื่น^๓

โจเซฟ ชุมปีเตอร์ (Joseph Schumpeter) ชาวออสเตรีย ได้ให้ความหมายของ ประชาธิปไตยในหนังสือ Capitalism, Socialism and Democracy ว่าวิธีจัดระบบที่มีลักษณะเป็นสถาบัน เพื่อให้ได้มาซึ่งการตัดสินใจทางการเมืองที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจทางการเมืองนั้นได้อำนาจมาโดยวิธีการต่อสู้แข่งขันเพื่อให้ได้คะแนนเสียงของประชาชน^๔

โรเบิร์ต ดาห์ล (Robert Dahl) ชาวอเมริกันได้ระบุถึงการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยในหนังสือ Polyarchy : Participation and Opposition ว่าต้องมีลักษณะ ดังนี้

- ก) ประชาชนมีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง
- ข) ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับเลือกตั้ง
- ค) ผู้นำทางการเมืองมีสิทธิที่จะลงแข่งขันในการเลือกตั้งเพื่อให้ได้การสนับสนุนและคะแนนเสียงจากประชาชน
- ง) มีการเลือกตั้งที่เสรีและมีความยุติธรรม
- จ) ประชาชนมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งเป็นสมาคม
- ฉ) ประชาชนมีเสรีภาพที่จะแสดงออกได้แก่ พูด อ่าน เขียน และเผยแพร่

ข่าวสารข้อมูล

^๓ <http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=๓๑๐๔> (๘ September ๒๐๒๒) และ http://www.๒.ect.go.th/download-file.php%๓FAction%๓Dfiledownload%๒๖DataID%๓D๑๘๓๕๘&rt=j&frm=๑&q=&escr=s&sa=U&ei=zDUhVOnCEM_i๘AX๖๒CoBg&ved=๐CB๔QFjAB&sig๒=y-uWodfcpdkFyMZV๐BFC๕g&usg=AFOjCNG_UF๒UidvyzQ๙tro๘๕Gw๒RPj๑๕w (๘ September ๒๐๒๒)

^๔ Chnyang Li. (๑๙๙๙). The Tao Encounters the West. P ๑๖๕. อ้างถึงในปัญญา อุดชาชน. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ : ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ”. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต. หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ. หน้า ๑๖.

ช) ประชาชนสามารถเข้าถึงข่าวสาร ข้อมูล แหล่งอื่นนอกจากข่าวสารของ
ราชการ

ซ) สถาบันที่มีอำนาจอันชอบธรรมในการกำหนดนโยบายสาธารณะต้องมา
จากการเลือกตั้งของประชาชนหรือการออกเสียงประชามติ^๕

วิทยาการ เชียงกูล^๖ ได้ให้คำนิยามว่า ระบอบประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการ
ปกครองตนเองของประชาชน ตรงกันข้ามกับระบอบอำนาจนิยม (เช่น ระบอบราชาธิปไตย, ระบอบ
เผด็จการทหาร, ระบอบอำมาตยาธิปไตย) ซึ่งเป็นระบอบปกครองโดยคนเดียว หรือโดยคนกลุ่มน้อย
ผู้มีอำนาจมากกว่าประชาชนทั่วไป (เรียกว่า พวกอภิสิทธิ์ชน) ในโลกยุคเศรษฐกิจตลาดเสรีสมัยใหม่
คนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นพลเมือง ผู้เสียภาษี(ทั้งทางตรงและทางอ้อม) และเป็นเจ้าของสาธารณสมบัติร่วมกัน
เชื่อว่าระบอบประชาธิปไตย เป็นระบอบที่จะสร้างควมมีประสิทธิภาพ(ในการแก้ปัญหาและพัฒนา
ประเทศ) และความเป็นธรรม ได้มากกว่าระบอบอำนาจนิยม ในบางสถานการณ์ ในระบอบอำนาจนิยม
อาจจะมีผู้ปกครองที่เป็นคนดีหรือคนเก่งอยู่บ้าง แต่ก็ไม่มีหลักประกันว่า เขาหรือลูกหลาน หรือพรรค
พวกเขา ที่ได้ตำแหน่งจากการสืบเชื้อสาย หรือการแต่งตั้ง จะปกครองประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ
และเป็นธรรมสำหรับคนส่วนใหญ่เสมอไป เพราะระบบสืบเชื้อสายและแต่งตั้งเป็นระบบที่ไม่แน่นอน
และไม่มีประสิทธิภาพ และเพราะว่าการให้คนสืบทอดอำนาจโดยไม่มีการตรวจสอบถ่วงดุลมักนำไปสู่
การฉ้อฉลเพื่อประโยชน์ส่วนตน ระบอบประชาธิปไตยดีกว่าระบอบอำนาจนิยมในแง่ที่ว่า มีระบบ
คัดเลือกผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพกว่า และมีระบบการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจเพื่อป้องกันไม่ให้
ผู้ปกครองมีอำนาจมากเกินไปได้ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องเป็นระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชน มีส่วนร่วม
อย่างแท้จริง ไม่ใช่สักแต่มีการเลือกตั้ง แต่ยังมี การซื้อเสียงขายเสียง การโกง การใช้อำนาจและระบบ
อุปถัมภ์

ดังนั้น หลักประชาธิปไตยจึงหมายถึงการปกครองตนเองของผู้ที่อยู่ภายใต้การปกครอง
หรือการมีรัฐบาลซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ มาจากประชาชนหรือโดยความยินยอมของประชาชน
จึงกล่าวได้ว่าประชาธิปไตยเป็นการปกครองซึ่งประชาชนเป็นทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง โดยมี
รากฐานอยู่บนความคิดของเสรีภาพ (liberty) และความเสมอภาค (equality)^๗

๒) รูปแบบของหลักประชาธิปไตย

ลิติต ซีรเวคิน เห็นว่าประชาธิปไตยแบ่งออกได้เป็น ๒ รูปแบบ^๘ คือ ประชาธิปไตย
โดยตรง (Direct Democracy) และ ประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทน (Representative
democracy) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

^๕ Arend Lijphart. (๑๙๙๙). Patterns of Democracy. P ๔๘ – ๔๙. อ้างถึงในปัญญา อุดชาชน. เรื่องเดิม. หน้า ๑๖.

^๖ <http://witayakornclub.wordpress.com/๒๐๐๗/๐๖/๒๖/democratic/> (๘ September ๒๐๒๒)

^๗ บรรเจิด สิงคะเนติ. (๒๕๖๒) หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ.
วิญญูชน. หน้า ๑๙.

^๘ ลิติต ซีรเวคิน. (๒๕๔๗). ลัทธิเสรีนิยมกับระบอบประชาธิปไตยตัวแทน : ประชาธิปไตย. หน้า ๓ – ๔.

๒.๑) ประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy)

ประชาธิปไตยโดยตรงเกิดขึ้นได้ในชุมชนเล็ก ๆ ในสมัยกรีกโบราณ ซึ่งสามารถจะเรียกประชุมประชาชนทุกคนได้และลงมติโดยการชুমือหรือโดยวิธีอื่น เช่น การนำก้อนหินไปใส่ในภาชนะบรรจุช่ายหรือชวา หรือเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย จำนวนก้อนหินคือคะแนนเสียงซึ่งถือว่าเป็นประชาธิปไตยโดยตรง กระบวนการประชาธิปไตยโดยตรงมีกรณีที่มีการเรียกประชุมบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีจำนวนไม่มาก เช่น ประมาณ ๑๐๐ – ๒๐๐ คน มีการอภิปรายถกเถียง จากนั้นก็ลงคะแนนเสียงเพื่อหาข้อยุติ จึงถือได้ว่าเป็นประชาธิปไตยโดยตรง แต่ถ้าชุมชนขนาดใหญ่ เช่น จังหวัด หรือประเทศชาติ การใช้ระบบประชาธิปไตยโดยตรงจะกระทำไม่ได้ ต้องใช้ลักษณะประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทน

๒.๒) ประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทน (Representative democracy)

ประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทน เกิดจากข้อเท็จจริงว่าจะให้คนเป็นจำนวนมากมาประชุมกันเพื่อตัดสินใจนโยบายไม่สามารถกระทำได้ ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีเลือกตั้งตัวแทนหรือผู้แทนของตนเข้าทำหน้าที่แทนตนในรัฐสภา เมื่อผู้แทนของตนทำหน้าที่ในการออกกฎหมายจะเท่ากับว่าตนทำหน้าที่ด้วยโดยผ่านตัวแทนที่ตนได้มอบหมายให้ความไว้วางใจ

ประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทนมีสองระบบ คือระบบรัฐสภาและระบบประธานาธิบดี ระบบรัฐสภามีอังกฤษเป็นแม่แบบ ส่วนระบบประธานาธิบดีมีสหรัฐอเมริกาเป็นแม่แบบ โดยแต่ละระบบจะมีจุดเด่นและจุดด้อยแตกต่างกัน แต่ที่สำคัญทั้ง ๒ ระบบ จะมีพรรคการเมืองที่เป็นสถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน

ในส่วนของวิทยากร เชียงกุล^๔ ได้จำแนกรูปแบบประชาธิปไตยหรือการปกครองตนเองของประชาชน อาจแบ่งเป็น

๑. ประชาธิปไตยโดยตรง – ประชาชนมาประชุมกัน อภิปรายและลงคะแนนกันในเรื่องสำคัญ เช่น การประชุมเรื่องงบประมาณ กฎหมาย ในระดับท้องถิ่น หรือการลงประชามติในระดับประเทศ เช่น การจะรับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

๒. ประชาธิปไตยโดยระบบผู้แทน เนื่องจากประเทศส่วนใหญ่มีประชาชนมาก มีความซับซ้อน ต้องแบ่งงานกันทำ จึงมักใช้วิธีเลือกผู้แทนขึ้นไปเป็นฝ่ายบริหารและฝ่ายออกกฎหมาย

๓. ประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วม การผสมผสานทั้ง ๒ แบบรวมทั้งการให้ประชาชนมีการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น มีองค์กรอิสระที่รักษาผลประโยชน์ฝ่ายประชาชน มีสื่อมวลชนและองค์กรประชาชนที่เข้มแข็ง ภาคประชาชนหรือสังคมพลเมืองมีบทบาทในการตัดสินใจเรื่องการบริหารประเทศค่อนข้างมาก ไม่ได้ปล่อยให้ผู้แทนทำทุกอย่างโดยประชาชนให้ใช้สิทธิแค่เลือกตั้งผู้แทนนานๆครั้งเท่านั้น ตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ ประเทศไทย ใช้ประชาธิปไตยแบบที่ ๒ เป็นบาง

^๔ <http://witayakornclub.wordpress.com/๒๐๐๗/๐๖/๒๖/democratic/> (๘ September ๒๐๒๒)

ช่วง (บางช่วงเป็นเผด็จการทหาร) ประเทศไทยควรใช้แบบที่ ๑ และ ๓ เพิ่มขึ้นเพราะระบอบประชาธิปไตย โดยระบบผู้แทนมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในสภาพที่นักการเมืองกลุ่มน้อยมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง มีอำนาจและความรู้สูงกว่าประชาชนส่วนใหญ่มาก ทำให้คนกลุ่มนี้มักได้เป็นผู้แทน และมักจะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ รวมทั้งการคอร์รัปชัน, การหาผลประโยชน์ทับซ้อน โดยอ้างว่าเพราะประชาชนเลือกพวกเขาเข้าไปแล้ว เขาจะทำอะไรก็ได้ว่าเป็นประชาธิปไตยทั้งนั้น ประชาธิปไตย โดยระบบผู้แทน หมายถึงว่า ประชาชนเลือกผู้แทนเข้าไปเป็นผู้บริหารจัดการแทนตัวพวกเขา เพื่อให้บริหารประเทศเพื่อประโยชน์ของประชาชน ไม่ใช่เลือกไปเป็นเจ้านายและประชาชนยังมีสิทธิคัดค้าน ถอดถอนผู้แทนที่ขึ้นไปเป็นรัฐบาลแล้วไม่ได้ทำหน้าที่อย่างซื่อตรงและเพื่อส่วนรวมด้วย แต่รัฐธรรมนูญที่ผ่านมาไม่ได้เปิดช่องทางและไม่มี การให้การศึกษาและข่าวสารแก่ประชาชนว่า ประชาชนมีสิทธิ ประการหลังที่สำคัญนี้ด้วย ประชาชนไม่ได้เลือกผู้แทนไปเป็นเจ้านายในระบอบอำนาจนิยมซึ่งเป็นระบอบเก่า แต่วัฒนธรรมแบบอำนาจนิยม (ยกย่องเกรงกลัวคนมีอำนาจ) ยังคงตกค้างมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ที่ประชาชนได้รับการศึกษาและข่าวสารน้อยและหรือได้รับแบบคุณภาพต่ำ ทำให้เป็นประชาธิปไตยแค่รูปแบบ หรือเป็นประชาธิปไตยเพียงบางส่วน ยังไม่ใช้การปกครองตนเองของประชาชน ที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ระบอบประชาธิปไตย ไม่ใช่หมายถึงแค่ ประชาธิปไตยทางการเมือง (ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ เลือกตั้ง คัดค้าน ถอดถอน ผู้แทนได้) เท่านั้น หากต้องเป็นประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ (มีการกระจายทรัพย์สิน และรายได้ที่เป็นธรรม มีการแข่งขันที่เป็นธรรม) และประชาธิปไตยทางสังคม (ประชาชนมีการศึกษา รับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีสิทธิเสรีภาพ และโอกาสการเข้าถึง ศาสนา ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม อย่างเสมอภาคกัน) ด้วย ประชาธิปไตย ๒ อย่างหลังนี้ ประเทศไทยยังมีน้อย รวมทั้ง ไม่มีการให้การศึกษา ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารประชาชนในเรื่องนี้มากพอ เป็นเหตุให้ประชาธิปไตย การเมือง พัฒนาไปได้ช้ามาก

๑.๓ สารสำคัญของหลักประชาธิปไตย

บรรเจิด สิงคะเนติ เห็นว่าหลักประชาธิปไตยเป็นหลักการที่มีพัฒนาการมายาวนานในทางประวัติศาสตร์ เป็นระบบการปกครองชนิดหนึ่งซึ่งการปกครองเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนผู้อยู่ภายใต้การปกครอง โดยมีรากฐานอยู่บนความคิดของเสรีภาพ (liberty) และความเสมอภาค (equality) ซึ่งอาจแบ่งสารสำคัญของหลักประชาธิปไตยได้ดังนี้^{๑๐}

๑) อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

ตามหลักประชาธิปไตยเป็นหลักที่ยอมรับว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาธิปไตยจึงเป็นรูปแบบการปกครองที่ปกครองโดยประชาชน อำนาจอธิปไตยทั้งหลายจึงมีความเชื่อมโยงไปถึงประชาชน ประชาชนจึงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรงในการเลือกตั้ง และเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยทางอ้อมโดยผ่านองค์กรของรัฐต่าง ๆ อำนาจอธิปไตยในที่นี้หมายถึงอำนาจในการปกครองของรัฐ ซึ่งเป็น

^{๑๐} บรรเจิด สิงคะเนติ. (๒๕๖๒) *หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ. วิทยุชน. หน้า ๒๐-๒๒.

อำนาจดั้งเดิมและเป็นอำนาจในการปกครองของรัฐที่ถูกผูกพันกับรัฐธรรมนูญ ในกรณีนี้อำนาจรัฐจึงเป็นสาระสำคัญประการหนึ่งสำหรับการมีอยู่ของรัฐนอกจากอาณาเขตของรัฐและพลเมือง ซึ่งเป็นสาระสำคัญของความเป็นรัฐ

๒) หลักประชาธิปไตยแบบเสรี

เป็นลักษณะของสังคมที่ยอมรับความหลากหลาย กล่าวคือ เป็นสังคมที่ยอมรับความหลากหลายทางความคิดต่อการนำเสนอเพื่อแก้ปัญหาได้ปัญหาหนึ่ง และด้วยเหตุนี้ลักษณะของประชาธิปไตยแบบเสรีจึงจำเป็นต้องมีการถกเถียงกันในทางความคิดเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สังคมยอมรับ ลักษณะของประชาธิปไตยแบบเสรีจึงต้องรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น รับรองเสรีภาพในการชุมนุม รับรองเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคมหรือกลุ่มบุคคล และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องรับรองเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นพรรคการเมืองเพื่อแสดงออกซึ่งเจตจำนงทางการเมืองของประชาชน สังคมประชาธิปไตยแบบเสรีจึงเป็นสังคมที่ยอมรับความแตกต่างยอมรับความขัดแย้งการโต้แย้งกันบนพื้นฐานของสันติวิธี

๓) หลักเสียงข้างมาก

การปกครองโดยเสียงข้างมากมิได้เป็นเครื่องสะท้อนว่าการตัดสินใจโดยเสียงข้างมากเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่สิ่งที่สะท้อนจากการตัดสินใจโดยเสียงข้างมากอย่างน้อยที่สุดคือการไม่มีการบังคับให้เป็นไปตามที่ได้ตกลงกันได้ เพราะเสียงส่วนใหญ่เห็นชอบด้วยกับวิธีการดังกล่าวและพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อตนเอง ดังนั้น หลักเสียงข้างมากจึงเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานในการตัดสินใจในระบอบประชาธิปไตย ระบบการสร้างเจตจำนงของรัฐ โดยวิธีการประชาธิปไตย จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยพื้นฐานของเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ ซึ่งการใช้หลักเกณฑ์ของเสียงข้างมากนั้นนำมาใช้ในการเลือกตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน รวมทั้งนำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการลงมติของรัฐสภาด้วย หลักเสียงข้างมากยังมีความเกี่ยวข้องกับระบบหลายพรรคการเมือง การให้เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมือง และความเสมอภาคในโอกาสของพรรคการเมือง จากหลักพื้นฐานของประชาธิปไตยดังกล่าว จึงเป็นประชาธิปไตยที่อาศัยพรรคการเมืองเป็นตัวแทนของประชาชนในการสร้างเจตจำนงของรัฐหรือที่เรียกว่า “ประชาธิปไตยโดยพรรคการเมือง”

๔) ประชาธิปไตยโดยทางผู้แทน

โดยที่ระบบประชาธิปไตยโดยตรงไม่สามารถจะนำมาใช้กับการปกครองในสังคมปัจจุบันได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการ ดังนั้น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยในยุคปัจจุบันจึงเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยทางผู้แทน ซึ่งอาจจะเป็นประชาธิปไตยโดยทางผู้แทนรัฐสภา หรือระบบประธานาธิบดี หรือระบบกึ่งประธานาธิบดี กล่าวเฉพาะการปกครองในระบบรัฐสภานั้นตามหลักพื้นฐานแล้วรัฐสภาเป็นองค์กรเดียวที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน จากหลักพื้นฐานดังกล่าวจึงเป็นเงื่อนไขก่อให้เกิดความรับผิดชอบขององค์กรที่ใช้อำนาจรัฐอื่น ๆ จะต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับรัฐสภา ซึ่งตามระบอบการปกครองแบบ

ประชาธิปไตยโดยทางรัฐสภา รัฐบาลจึงมีความชอบธรรมในทางประชาธิปไตยตราบเท่าที่ได้รับความไว้วางใจจากรัฐสภา และในขณะเดียวกันการบริหารของรัฐบาลย่อมอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐสภา

โดยสรุป หลักความเกี่ยวพันต่อความชอบธรรมในทางประชาธิปไตยอย่างไม่ขาดสายมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นหลักประกันว่าการใช้อำนาจของรัฐโดยผ่านองค์กรต่าง ๆ นั้นมีพื้นฐานมาจากประชาชนและดำรงอยู่ในลักษณะที่เชื่อมโยงไปถึงประชาชนได้ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องกระทำโดยองค์กรที่มีความชอบธรรมในทางประชาธิปไตย (หรือองค์กรที่ผ่านการเลือกมาจากประชาชน)

ในส่วนของศูนย์ศึกษาประชาธิปไตยของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มองว่าหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย ๕ ประการ^{๑๑} ได้แก่

๑) หลักความเสมอภาค

๑.๑) ความเสมอภาคทางการเมือง ประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างเท่าเทียมกัน รูปแบบจัดแสดง การ์ตูนเคลื่อนไหว Animation แสดงหลักความเสมอภาคทางการเมืองผ่านประชาชนทุกระดับทุกอาชีพที่ต่างมีหนึ่งสิทธิหนึ่งเสียงเท่าเทียมกัน

๑.๒) ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ ประชาชนทุกคนต้องไม่ถูกกีดกันในการประกอบอาชีพการประกอบการต้องเป็นไปอย่างเสรีเป็นธรรมไม่มีการผูกขาดทางการค้ารูปแบบการจัดแสดง การ์ตูนเคลื่อนไหวแสดงหลักความเสมอภาคทางเศรษฐกิจผ่านเรื่องราวของประชาชนคนหนึ่งซึ่งสามารถเปลี่ยนอาชีพได้อย่างอิสระเสรี

๑.๓) ความเสมอภาคทางโอกาส บุคคลสามารถจะได้รับการศึกษา การรักษาพยาบาล และการให้บริการจากรัฐอย่างเท่าเทียมกันรูปแบบการจัดแสดง การ์ตูนเคลื่อนไหว แสดงหลักความเสมอภาคทางโอกาสผ่านภาพเปรียบเทียบการได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันแม้ว่าจะต่างฐานะกัน

๒) หลักสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่

สิทธิ คือ อำนาจอันชอบธรรม หรือประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครอง รูปแบบการจัดแสดง การ์ตูนเคลื่อนไหว แสดงหลักสิทธิเปรียบเทียบผ่านเรื่องราวการเคารพสิทธิซึ่งกันและกันบนท้องถนน โดยรถยนต์คันหนึ่งที่กระทำละเมิดสิทธิของรถคันอื่นที่มาก่อน

เสรีภาพ คือ การมีอิสระที่จะกระทำสิ่งใด ๆ โดยต้องไม่ละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น รูปแบบการจัดแสดง การ์ตูนเคลื่อนไหว Animation แสดงหลักเสรีภาพการเคารพเสรีภาพซึ่งกันและกันของเพื่อนที่อาศัยร่วมห้องเดียวกัน

หน้าที่ คือ สิ่งที่บุคคลต้องปฏิบัติหรืองดเว้นจากการปฏิบัติบุคคลย่อมมีสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ซึ่งการใช้สิทธิ เสรีภาพต้องไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น และต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนภายใต้กฎหมาย รูปแบบการจัดแสดง การ์ตูนเคลื่อนไหว Animation แสดงหลักหน้าที่ผ่านอาชีพแต่ละอาชีพที่แต่ละบุคคลในสังคมพึงปฏิบัติตามหน้าที่แห่งอาชีพของตน

๓) หลักนิติธรรม

การใช้กฎหมายเป็นหลักในการบริหารประเทศ บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้กฎหมายต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ

^{๑๑} https://www.ect.go.th/dec/ewt_news.php?nid=71&filename=index (๘ September ๒๐๒๒)

รูปแบบการจัดแสดง การ์ตูนเคลื่อนไหว Animation แสดงหลักนิติธรรมผ่านตาซึ่งความยุติธรรมเท่าเทียมกันแม้ว่าอีกฝ่ายจะมีอำนาจฐานะมากกว่าอีกฝ่ายก็ตาม

๔) หลักการใช้เหตุผล

คือ การใช้หลักเหตุผลมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และหากมีการตัดสินใจปัญหาด้วยการออกเสียงต้องยอมรับมติของเสียงข้างมาก แต่ต้องเคารพสิทธิของเสียงส่วนน้อย

รูปแบบการจัดแสดง การ์ตูนเคลื่อนไหว Animation แสดงหลักการใช้เหตุผลผ่านการลงมติเสียงเลือกทาสีห้องใหม่ของนักเรียนห้องหนึ่งโดยอาศัยหลักเหตุผลและเสียงข้างมากในการตัดสินใจแต่ไม่ละเลยเสียงข้างน้อย

๕) หลักการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรง เช่น การออกเสียงประชามติ การเสนอถอดถอน ฯลฯ ทางอ้อม เช่น การเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศแทนตน

- ทางตรง คือการใช้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เช่น การแสดงความคิดเห็น การออกเสียงประชามติ การขอรับรู้ข้อมูลข่าวสารราชการ การชุมนุม การร้องทุกข์ส่วนราชการ
- ทางอ้อม คือ การเลือกตั้งตัวแทน เช่น ส.ส. , ส.ว. ไปทำหน้าที่ในการออกกฎหมายและบริหารประเทศ

ในส่วนของวิทยากร เชียงกุล^{๑๒} เห็นว่าหลักประชาธิปไตยมีหลักการที่สำคัญ ๕ ประการ คือ

๑) หลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของโดยใช้อำนาจที่มีตามกระบวนการเลือกตั้งอย่างอิสระและทั่วถึงในการให้ได้มาซึ่งตัวผู้ปกครองและผู้แทนของตน รวมทั้งประชาชนมีอำนาจในการคัดค้านและถอดถอนผู้ปกครองและผู้แทนที่ประชาชนเห็นว่า มิได้บริหารประเทศในทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม เช่น มีพฤติกรรมร่ำรวยผิดปกติ

๒) หลักเสรีภาพ ประชาชนทุกคนมีความสามารถในการกระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บุคคลต้องการ ตราบเท่าที่การกระทำของเขานั้น ไม่ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือละเมิดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ

๓) หลักความเสมอภาค การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและคุณค่าต่างๆของสังคมที่มีอยู่จำกัดอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกกีดกันด้วยสาเหตุแห่งความแตกต่างทางชั้นวรรณะทางสังคม ชาติพันธุ์ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือด้วยสาเหตุอื่น

๔) หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม การให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ ฯลฯ อย่างเสมอหน้ากัน โดยผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใดๆละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ และไม่สามารถใช้อภิสิทธิ์อยู่เหนือกฎหมาย หรือเหนือกว่าประชาชนคนอื่นๆได้

๕) หลักการเสียงข้างมาก (Majority rule) ควบคู่ไปกับการเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย (Minority Rights) การตัดสินใจใดๆที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนหมู่มา ไม่ว่าจะเป็น การเลือกตั้งผู้แทน

^{๑๒} <http://witayakornclub.wordpress.com/๒๐๐๗/๐๖/๒๖/democratic/> (๘ September ๒๐๒๒)

ของประชาชนเข้าสู่ระบบการเมือง การตัดสินใจของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายตุลาการ ย่อมต้องถือเอาเสียงข้างมากที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจทางเลือก โดยถือว่าเสียงข้างมากเป็นตัวแทนที่สะท้อนความต้องการ/ข้อเรียกร้องของประชาชนหมู่มากร หลักการนี้ ต้องควบคู่ไปกับการเคารพและคุ้มครองสิทธิเสียงข้างน้อยด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นหลักประกันว่า ฝ่ายเสียงข้างมากจะไม่ใช้วิธีการพวกมากลากไปตามผลประโยชน์ความเห็นหรือกระแสความนิยมของพวกตนอย่างสุดโต่ง แต่ต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งหมด เพื่อสร้างสังคมที่ประชาชนเสียงข้างน้อย รวมทั้งชนกลุ่มน้อย ผู้ด้อยโอกาสต่าง ๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยไม่มีการเอาเปรียบกันและสร้างความขัดแย้งในสังคมมากเกินไป ค่านิยม ทศนคติ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ระบอบประชาธิปไตย นอกจากจะเป็นระบอบการเมืองแล้ว ยังเป็นระบอบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมด้วย ดังนั้นจึงไม่ใช่อยู่ที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย การเลือกตั้ง และการต่อรองทางการเมืองเท่านั้น หากอยู่ที่สมาชิกในสังคมจะต้องช่วยกันหล่อหลอม สร้างค่านิยม วิถีชีวิต ที่เป็นประชาธิปไตย มาตั้งแต่ในครอบครัว โรงเรียน ที่ทำงาน ชุมชน เพื่อจะนำไปสู่หรือการปกป้อง ระบอบประชาธิปไตย ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

ส่วนที่ ๒ กองทุนพัฒนาไฟฟ้า^{๑๓}

๒.๑ ความเป็นมา

“กองทุนพัฒนาไฟฟ้า” เป็นกองทุนที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ (มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) เป็นทุนสนับสนุนให้มีการให้บริการไฟฟ้าไปยังท้องที่ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง (๒) กระจายความเจริญไปสู่ท้องถื่น (๓) พัฒนาชุมชนในท้องถื่นที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้า (๔) ส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนและเทคโนโลยีในการประกอบกิจการไฟฟ้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย โดยคำนึงถึงความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติและสร้างความเป็นธรรมให้กับผู้ใช้ไฟฟ้า

นอกจากนั้น ในพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘ ได้บัญญัติให้รัฐพึงมีแนวนโยบายพื้นฐานว่าด้วยกิจการพลังงาน ๕ ประการ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดหาพลังงานให้เพียงพอกับความต้องการ มีคุณภาพ มีความมั่นคง และมีระดับราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรม โดยเน้นการใช้ประโยชน์และพัฒนาแหล่งพลังงานหมุนเวียนและพลังงานที่มีอยู่ภายในประเทศ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งลดการพึ่งพาพลังงานนำเข้าจากต่างประเทศ

(๒) ส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมถึงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและระบบกระจายศูนย์ในการผลิตไฟฟ้าเพื่อลดการลงทุนในการใช้พลังงานลดต้นทุนทางด้านเชื้อเพลิงในกิจกรรมการผลิต และลดผลกระทบด้านสุขภาพและผลกระทบต่อข้างเคียงอื่น ๆ จากการผลิตและใช้พลังงาน รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ

^{๑๓} <https://pdf.erc.or.th/MenuInternal/detail/๓๙> (๘ September ๒๐๒๒)

(๓) ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการและตรวจสอบการดำเนินงานด้านพลังงาน เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการและกำหนดอัตราค่าบริการเป็นไปด้วยความโปร่งใสโดยมีองค์กรกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานทำหน้าที่คุ้มครองผู้ใช้พลังงาน และให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

(๔) ส่งเสริมสังคมให้มีความรู้ ความตระหนัก และพฤติกรรมที่ถูกต้องต่อการใช้พลังงานอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า

(๕) สนับสนุนกิจการไฟฟ้าเพื่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน การรักษาความมั่นคงและเชื่อถือได้ของระบบไฟฟ้า โดยรัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการในกิจการระบบโครงข่ายไฟฟ้า ศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้า โรงไฟฟ้าพลังน้ำ ซึ่งการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นผู้ประกอบกิจการระบบส่งไฟฟ้า การไฟฟ้านครหลวงและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นผู้ประกอบกิจการระบบจำหน่ายไฟฟ้ารวมทั้งการรักษาสัดส่วนกำลังผลิตไฟฟ้าที่เหมาะสมของกิจการไฟฟ้าของรัฐ

นอกจากนี้ ยังมีองค์กรที่เกี่ยวข้องกองทุนพัฒนาไฟฟ้าอีก ๓ องค์กร ได้แก่

(๑) คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕ ซึ่งบัญญัติให้มีคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งซึ่งนายกรัฐมนตรียมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งซึ่งนายกรัฐมนตรียมอบหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงพลังงาน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เป็นกรรมการ

(๒) คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐ ซึ่งบัญญัติให้มีคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกหกคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง

(๓) สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (สกพ.) โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคลซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ที่เป็นหน่วยรับตรวจตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน ทำหน้าที่เป็นผู้รับเงิน จ่ายเงิน เก็บรักษา และบริหารจัดการเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้า ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) กำหนด โดยแยกออกจากงบประมาณของ สกพ. ซึ่งในทุกรอบปีงบประมาณ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจะประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของ สกพ. และกองทุนพัฒนาไฟฟ้าว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด คุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพียงใด

คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) และคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) ต่างมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันกับกองทุนพัฒนาไฟฟ้า โดยที่พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน มีอำนาจหน้าที่เสนอโยกย้ายการนำส่งเงินและการใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้าต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) เพื่อให้คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) ซึ่งเป็นองค์กรกลางในการกำกับดูแลกิจการพลังงาน

ใช้เป็นแนวทางในการออกระเบียบ หรือประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการนำส่งเงิน และการใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้า ให้สอดคล้องกับนโยบายของ กพช.ดังกล่าวต่อไป

เมื่อ กพช. ส่งมอบนโยบายการนำส่งเงินและจ่ายเงินของกองทุนพัฒนาไฟฟ้าให้ กกพ. แล้ว กกพ. จะดำเนินการจัดทำร่างระเบียบต่างๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายของ กพช. ดังกล่าว แล้วนำร่าง ระเบียบดังกล่าวไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำความคิดเห็นที่เป็น ประโยชน์มาปรับปรุงร่างระเบียบให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นก่อนประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อบังคับ ใช้ต่อไป

๒.๒ แหล่งที่มาของเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๔ ได้กำหนดแหล่งที่มา ของเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้า ไว้ดังนี้

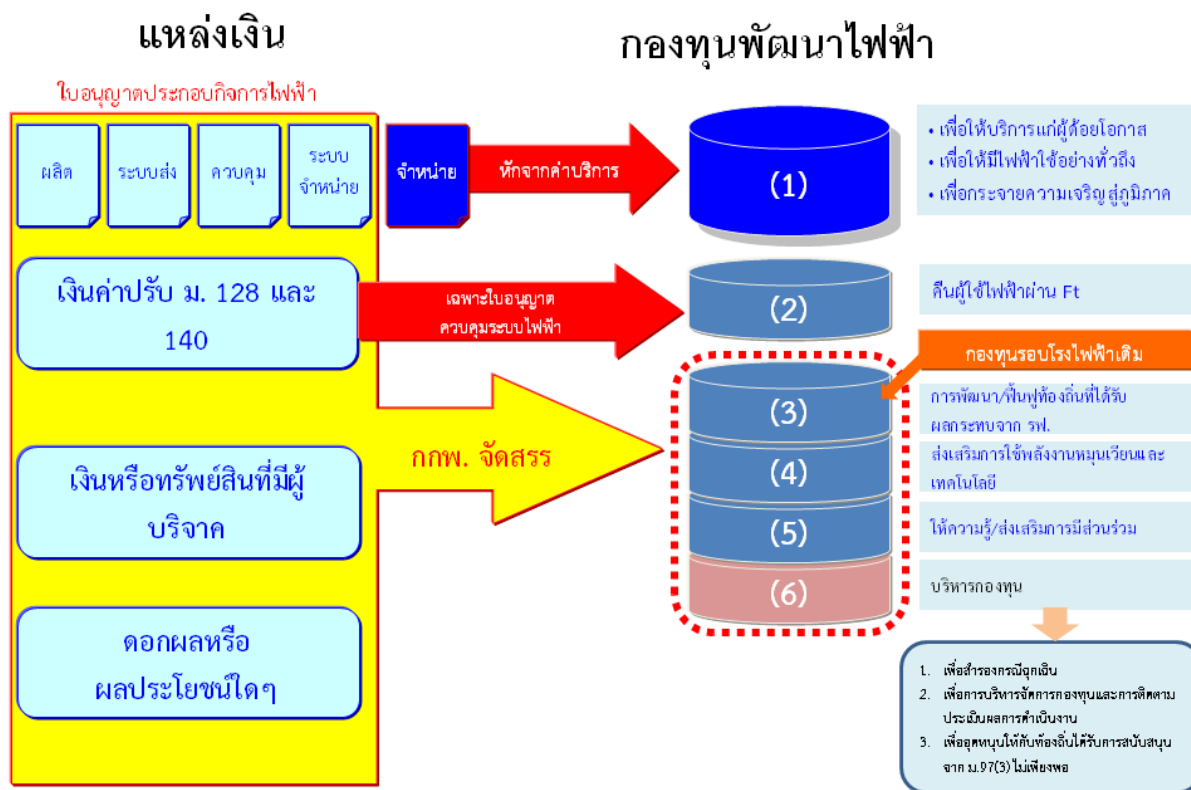
๑. เงินที่ได้รับจากผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้า ตามระเบียบที่ กกพ. ประกาศกำหนด ภายใต้อำนาจของ กพช. โดยเงินที่นำส่งเข้ากองทุนเพื่อใช้จ่ายตามมาตรา ๙๗(๑) ให้หักจากอัตรา ค่าบริการ

๒. เงินค่าปรับจากผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้าตาม มาตรา ๑๒๘ และ มาตรา ๑๔๐ (ค่าปรับทางปกครอง)

๓. เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้

๔. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนโดยเงินและทรัพย์สินที่ เป็นของกองทุนไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วย วิธีการงบประมาณ ให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็นผู้รับเงิน จ่ายเงิน เก็บรักษา และบริหารจัดการเงินกองทุนแยกออกจากงบประมาณของสำนักงาน ทั้งนี้ การรับเงิน การจ่ายเงิน การ เก็บรักษา และการบริหารจัดการเงินกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่ กกพ. กำหนด (มาตรา ๙๕) การ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการนำส่งเงินเข้ากองทุน ให้จัดให้มีการแยกบัญชีตามกิจการที่ กำหนดไว้ใน มาตรา ๙๗ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) อย่างชัดเจน โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้ใช้ไฟฟ้าที่ จะต้องรับภาระในการที่ ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้านำส่งเงินเข้ากองทุน (มาตรา ๙๖ วรรคสอง)

สรุปนโยบายการนำส่งเงินและการจ่ายเงิน

(ที่มาของภาพประกอบ <https://pdf.erc.or.th/MenuInternal/detail/39> (๘ September ๒๐๒๒))

๒.๓ การจ่ายเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ ได้กำหนดการใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้า ให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อการชดเชยและอุดหนุนผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้าซึ่งได้ให้บริการแก่ผู้ใช้ไฟฟ้าที่ด้อยโอกาส หรือเพื่อให้มีการให้บริการไฟฟ้าอย่างทั่วถึง หรือเพื่อส่งเสริมนโยบายในการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค (มาตรา ๙๗(๑))

(๒) เพื่อการชดเชยผู้ใช้ไฟฟ้าซึ่งต้องจ่ายอัตราค่าไฟฟ้าแพงขึ้นจากการที่ผู้รับ ใบอนุญาตที่มีศูนย์ควบคุมระบบไฟฟ้าสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้า ดำเนินการผลิตไฟฟ้าอย่างไม่เป็นธรรม หรือมีการเลือกปฏิบัติ (มาตรา ๙๗(๒))

(๓) เพื่อการพัฒนาหรือฟื้นฟูท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้า (มาตรา ๙๗ (๓))

(๔) เพื่อการส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน และเทคโนโลยีที่ใช้ในการประกอบกิจการไฟฟ้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย (มาตรา ๙๗(๔))

(๕) เพื่อการส่งเสริมสังคมและประชาชนให้มีความรู้ ความตระหนัก และมีส่วนร่วมทางด้านไฟฟ้า(มาตรา ๙๗(๕))

(๖) เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุนพัฒนาไฟฟ้า (มาตรา ๙๗(๖))

ทั้งนี้ การใช้จ่ายเงินกองทุนตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามระเบียบที่ กกพ. กำหนดภายใต้กรอบนโยบายของ กกพ. และต้องจัดมีการแยกบัญชีตามกิจการที่ใช้จ่ายอย่างชัดเจน

(ที่มาของภาพประกอบ <https://pdf.erc.or.th/MenuInternal/detail/41#> (๘ September ๒๐๒๒))

๒.๔ การดำเนินงานของกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ รัับทราบมติ กกพ. ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เรื่องนโยบายการกำหนดโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าของประเทศไทยปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘ ตามที่กระทรวงพลังงานเสนอ และมอบหมายให้คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยภาระเงินนำส่งเข้ากองทุนพัฒนาไฟฟ้า แบ่งเป็น

(๑) เงินนำส่งเข้ากองทุนตามมาตรา ๙๗(๑) เพื่อการชดเชยและอุดหนุนให้กับผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการไฟฟ้า ในการให้บริการดังนี้

(๑.๑) เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ไฟฟ้าที่ค้อยโอกาส ให้ได้รับการอุดหนุนค่าไฟฟ้าให้ใช้ไฟฟ้าฟรีซึ่งหมายถึงผู้ใช้ไฟฟ้าบ้านอยู่อาศัย ประเภท ๑.๑ ซึ่งติดตั้งมิเตอร์ไฟฟ้าขนาด ๕(๑๕) แอมแปร์ และใช้ไฟฟ้าไม่เกิน ๙๐ หน่วยต่อเดือน โดยกระจายภาระให้ผู้ใช้ไฟฟ้าทุกประเภท รวมถึงให้พิจารณาผู้ใช้ไฟฟ้าที่เป็นลูกค้าตรงของ กกพ. และผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนร่วมรับภาระด้วย

ทั้งนี้ ยกเว้นผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทบ้านอยู่อาศัย กิจการขนาดเล็ก และสูบน้ำเพื่อการเกษตร เพื่อให้เป็นภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนทั่วไป ธุรกิจขนาดเล็ก และการใช้เครื่องสูบน้ำเพื่อการเกษตร

(๑.๒) เพื่อให้มีการให้บริการไฟฟ้าอย่างทั่วถึง เป็นการชดเชยและอุดหนุนผู้รับใบอนุญาตระบบจำหน่ายที่มีการให้บริการไฟฟ้าที่ห่างไกล หรือในพื้นที่ที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ซึ่งมีต้นทุนสูง โดยเรียกเก็บจากผู้รับใบอนุญาตจำหน่ายไฟฟ้า เพื่อส่งเสริมนโยบายในการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคเป็นการชดเชยและอุดหนุนผู้รับใบอนุญาตระบบจำหน่ายที่มีการให้บริการเพื่อส่งเสริมนโยบายในการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค โดยเรียกเก็บจากผู้รับใบอนุญาตจำหน่ายไฟฟ้า

(๒) เงินนำส่งเข้ากองทุนตามมาตรา ๙๗(๒) เพื่อชดเชยให้กับผู้ใช้ไฟฟ้าซึ่งต้องจ่ายค่าไฟฟ้าแพงขึ้นจากการที่ผู้รับใบอนุญาตควบคุมระบบไฟฟ้า สั่งให้ดำเนินการผลิตไฟฟ้าอย่างไม่เป็นธรรมและเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม โดยเรียกเก็บจากผู้รับใบอนุญาตควบคุมระบบไฟฟ้า

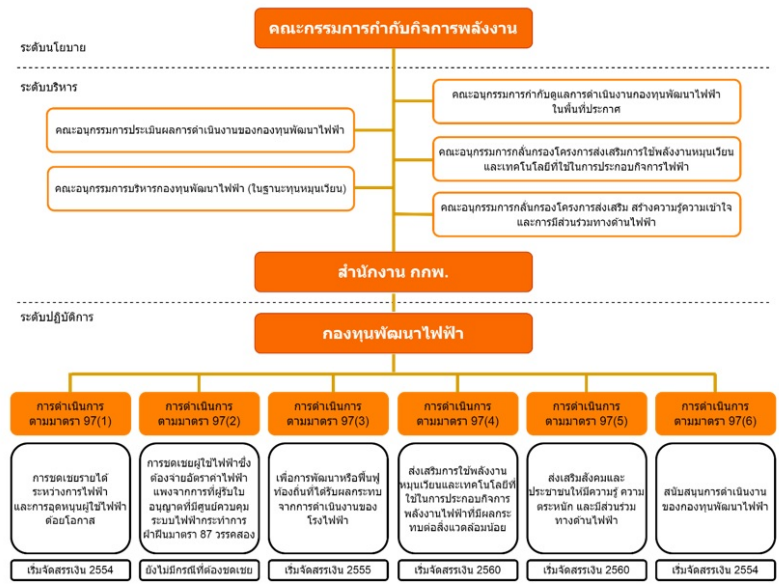
(๓) เงินนำส่งเข้ากองทุนตามมาตรา ๙๗(๓) เพื่อพัฒนาหรือฟื้นฟูท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้า โดยเรียกเก็บจากผู้รับใบอนุญาตผลิตไฟฟ้า

(๔) เงินนำส่งเข้ากองทุนตามมาตรา ๙๗(๔) เพื่อส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนและเทคโนโลยีที่ใช้ในการกิจการไฟฟ้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย

(๔.๑) การส่งเสริมพลังงานหมุนเวียนส่วนเพิ่มราคารับซื้อไฟฟ้า (Adder) Feed in Tariff

(๔.๒) การศึกษาวิจัยเพื่อส่งเสริมพลังงานทดแทน โดยเรียกเก็บจากผู้รับใบอนุญาตจำหน่ายไฟฟ้า ในอัตรา ๐.๕ สตางค์ต่อหน่วย

(๕) เงินนำส่งเข้ากองทุนตามมาตรา ๙๗(๕) เพื่อการส่งเสริมสังคมและประชาชนให้มีความรู้ ความตระหนัก และมีส่วนร่วมทางด้านไฟฟ้า โดยเรียกเก็บจากผู้รับใบอนุญาตจำหน่ายไฟฟ้า ในอัตราไม่เกิน ๐.๒ สตางค์ต่อหน่วย

ภาพที่ 1 โครงสร้างการกำกับดูแลกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

(ที่มาของภาพประกอบ <https://pdf.erc.or.th/MenuInternal/detail/๓๙> (๘ September ๒๐๒๒))

ส่วนที่ ๓ การนำหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมาปรับใช้กับกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

๓.๑ บทนำ

จากที่กล่าวมาแล้วในส่วนที่ ๒ พบว่าพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘ (๓) ได้บัญญัติให้รัฐพึงมีแนวนโยบายพื้นฐานว่าด้วยกิจการพลังงานในการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการและตรวจสอบการดำเนินงานด้านพลังงาน เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการและกำหนดอัตราค่าบริการเป็นไปด้วยความโปร่งใสโดยมีองค์กรกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานทำหน้าที่คุ้มครองผู้ใช้พลังงาน และให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย นอกจากนั้น ยังมีการออกระเบียบคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้าเพื่อการส่งเสริมสังคมและประชาชนให้มีความรู้ ความตระหนัก และมีส่วนร่วมทางด้านไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ได้นำเอาหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมาปรับใช้กับกองทุนพัฒนาไฟฟ้า (กองทุน) กล่าวคือให้ผู้มีสิทธิยื่นขอรับการจัดสรรเงินกองทุน อันได้แก่

- (๑) หน่วยงานของรัฐ
- (๒) สถาบันการศึกษา
- (๓) สหกรณ์
- (๔) องค์กรไม่แสวงหากำไร
- (๕) หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน
- (๖) อื่น ๆ ตามที่ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) กำหนด

เข้ามายื่นขอรับการจัดสรรเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้าเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุน ดังต่อไปนี้

- (๑) ส่งเสริมสังคมและประชาชนให้มีความรู้และความตระหนักทางด้านไฟฟ้า
- (๒) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางด้านไฟฟ้า เพื่อพัฒนาเครือข่ายข้อมูล และร่วมมือกับ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- (๓) ส่งเสริมสังคมและประชาชนให้ใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้น การใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามที่ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) กำหนด ภายใต้กรอบของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เงินกองทุนให้ใช้จ่ายสนับสนุนโครงการ และแผนงานอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การใช้จ่ายเงินกองทุนตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๗ (๕) ตามที่ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) เห็นชอบด้วย

๓.๒ ประเภทแผนงาน โครงการ ที่มีสิทธิขอรับการจัดสรรจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

ประเภทแผนงานที่มีสิทธิขอรับการจัดสรรเงินจากกองทุน ต้องมีการดำเนินงานในลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) แผนงานเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมบทบาท และพัฒนาองค์ความรู้ด้านไฟฟ้าให้แก่ประชาชนหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

(๒) แผนงานประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความตระหนัก ปลุกจิตสำนึก ความเข้าใจทัศนคติที่ดีด้านไฟฟ้า

(๓) แผนงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางด้านไฟฟ้า เช่น การพัฒนาเครือข่ายหรือการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือหน่วยงานด้านไฟฟ้า

(๔) แผนงานสนับสนุนสร้าง ความมั่นคง และเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ไม่ปกติด้านไฟฟ้า

(๕) แผนงานการบริหารจัดการ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสนับสนุนการปฏิบัติงาน

(๖) แผนงานอื่นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุนตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ หรือมาตรา ๙๗ (๕) ตามที่ กกพ. เห็นชอบ
 หนึ่ง ในการพิจารณาครั้งเสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดสรรเงินกองทุนข้อเสนอโครงการจะต้อง

(๑) มีเป้าหมายการดำเนินงานตรงกับวัตถุประสงค์การจัดตั้งกองทุน

(๒) มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์สอดคล้องกับทิศทางนโยบายแผนการพัฒนาพลังงานของประเทศ ยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนพัฒนาไฟฟ้า และสถานการณ์พลังงาน

(๓) ไม่มีความซ้ำซ้อนกับโครงการที่ดำเนินการอยู่ หรือเคยมีการดำเนินงานมาก่อนไม่ว่าจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานใด เว้นแต่เป็นโครงการที่พัฒนาต่อยอดจากโครงการที่เคยดำเนินการมาแล้ว

(๔) แสดงรายละเอียดการดำเนินงานที่ครบถ้วน มีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับงบประมาณ หรือค่าใช้จ่ายที่ขอรับการจัดสรรเงิน

(๕) แสดงเป้าหมาย ผลลัพธ์ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินโครงการต้องเป็นประโยชน์โดยตรงต่อกองทุน มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการ

(๖) มีกระบวนการดำเนินโครงการที่มีความเหมาะสม สามารถดำเนินการได้ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ผู้มีสิทธิยื่นขอรับการจัดสรรเงินกองทุนต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน และต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการที่ขอโดยตรงหรือตามที่ กกพ. เห็นชอบ

๓.๓ หลักเกณฑ์และวิธีการขอรับการจัดสรรเงินจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

(๑) หลักเกณฑ์การจัดสรรเงิน

การจัดสรรเงินกองทุน ให้สำนักงาน กกพ. ประกาศกำหนดกรอบจำนวนเงินที่จะให้การส่งเสริม สนับสนุนต่อสาธารณะ และรูปแบบของการจัดสรรเงินกองทุนเป็นคราว ๆ ไป โดยให้ประกาศกำหนดระยะเวลาการเปิดรับโครงการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๑.๑) รูปแบบของการจัดสรรเงินกองทุน จำแนกเป็น ๔ รูปแบบ ดังต่อไปนี้

๑) เงินให้เปล่าเต็มจำนวน

๒) เงินให้เปล่าบางส่วน

๓) เงินสนับสนุนผ่านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่มีข้อตกลงกับสำนักงาน กกพ.

๔) เงินสนับสนุนในรูปแบบอื่นตามที่ กกพ. กำหนด

(๑.๒) ผู้มีสิทธิยื่นขอรับการจัดสรรเงินกองทุน ได้แก่

- ๑) หน่วยงานของรัฐ
- ๒) สถาบันการศึกษา
- ๓) สหกรณ์
- ๔) องค์กรไม่แสวงหากำไร
- ๕) หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน
- ๖) อื่น ๆ ตามที่ กกพ. กำหนด

ผู้มีสิทธิยื่นขอรับการจัดสรรเงินกองทุนตามวรรคหนึ่ง จะต้องมิใช่สัญชาติไทย หรือเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ซึ่งผู้แทนนิติบุคคลจะต้องมิใช่สัญชาติไทย

(๑.๓) การจัดสรรเงินกองทุน ให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- ๑) ข้อเสนอโครงการมีเงื่อนไขตามข้อ ๙
- ๒) มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ หรือเป้าหมายตามพระราชบัญญัติ รวมทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนพัฒนาไฟฟ้า
- ๓) ผู้ดำเนินโครงการต้องมีความพร้อมทางด้านวิชาการ มีเวลา และมีความสามารถที่จะดำเนินโครงการให้ประสบผลสำเร็จตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด
- ๔) สามารถตอบสนองต่อการส่งเสริมสังคมและประชาชนให้มีความรู้ ความตระหนัก และมีส่วนร่วมทางด้านไฟฟ้า มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการทั้งทางด้านเทคนิคและเศรษฐศาสตร์
- ๕) ไม่มีจุดมุ่งหมายหรือเกี่ยวพันกับผลประโยชน์ทางการเมืองหรือเป็นโครงการที่มุ่งแสวงหากำไร
- ๖) ผู้รับผิดชอบโครงการต้องไม่อยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ดำเนินโครงการที่ผิดสัญญา กับสำนักงาน กกพ.

(๒) วิธีการขอรับการจัดสรรเงิน

การขอรับการจัดสรรเงิน ให้ผู้มีสิทธิยื่นขอรับการจัดสรรเงินกองทุน ยื่นข้อเสนอโครงการ พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้สำนักงาน กกพ. ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยขั้นตอนในการยื่นข้อเสนอโครงการ รวมทั้งแบบฟอร์ม และเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้อง ให้ดำเนินการตามคู่มือที่สำนักงาน กกพ. กำหนด

(๓) การพิจารณากลับกรอง

ให้มีคณะอนุกรรมการกลับกรองแต่งตั้งโดย กกพ. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๓.๑) พิจารณากลับกรองข้อเสนอโครงการให้เป็นไปตามเงื่อนไขในข้อ ๙ รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุมัติโครงการที่ขอรับการสนับสนุน
- (๓.๒) จัดทำแผนการดำเนินงานของกองทุน โดยจัดทำเป็นแผนเสนอ กกพ. ให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินงานและสามารถปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ทุกปี หากในระหว่างปีคณะอนุกรรมการกลับกรองพิจารณาเห็นความจำเป็นต้องกำหนดแผนใหม่ภายใต้แผนหลักให้เสนอขออนุมัติต่อ กกพ. ก่อนดำเนินการ

(๓.๓) โครงการใดมีความจำเป็นต้องปรับปรุงรายละเอียดของโครงการ และ ไม่กระทบวงเงินงบประมาณที่ได้รับในระหว่างปีตามแผนที่ กกพ. ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ คณะอนุกรรมการกลั่นกรองพิจารณาปรับปรุงได้

(๓.๔) เสนอแนะแนวนโยบายและแนวทางในการกำกับดูแลการเก็บรักษาและ จ่ายเงินกองทุนส่วนที่ได้รับจัดสรรจาก กกพ. รวมถึงแนวทางกำกับดูแลการจัดทำบัญชีเพื่อบันทึก รายงานการรับจ่ายเงิน และนำเสนอรายงานการเงินต่อ กกพ. ทุกปี

(๓.๕) เชิญผู้มีสิทธิยื่นขอรับการจัดสรรเงินกองทุนมาชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติมหรือ ส่งเอกสารเพิ่มเติม

(๓.๖) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ กกพ. มอบหมาย เพื่อให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของระเบียบนี้

อนึ่ง การพิจารณาข้อเสนอโครงการที่จะได้รับการจัดสรรเงินกองทุน ให้สำนักงาน กกพ. นำเสนอคณะอนุกรรมการกลั่นกรอง เมื่อคณะอนุกรรมการกลั่นกรองพิจารณาเรียบร้อยแล้ว ให้สำนักงาน กกพ. รวบรวมผลการวิเคราะห์และกลั่นกรองข้อเสนอโครงการนำเสนอ กกพ.

เพื่อประโยชน์ต่อการพิจารณา สำนักงาน กกพ. อาจเชิญผู้มีสิทธิยื่นขอรับการจัดสรร เงินกองทุนมาชี้แจงให้ข้อเท็จจริง หรือส่งข้อมูลเอกสารหรือหลักฐานประกอบการพิจารณาได้

๓.๔ การเบิกจ่าย และการปิดโครงการ ของกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

(๑) การเบิกจ่ายเงินจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

ให้ผู้ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนเปิดบัญชีกับสถาบันการเงินของรัฐ หรือธนาคารที่เป็น รัฐวิสาหกิจ หรือธนาคารพาณิชย์ เป็นบัญชีเงินฝากออมทรัพย์หรือให้เปิดบัญชีเงินฝากกระแสรายวันร่วม ด้วย ชื่อบัญชี “กองทุนพัฒนาไฟฟ้าเพื่อกิจการตามมาตรา ๘๗ (๕) ตามด้วยชื่อโครงการ” โดยแยกเป็น รายโครงการเพื่อการรับจ่ายเงินกองทุน ตามที่ได้รับอนุมัติจาก กกพ. และแจ้งเลขที่บัญชีเงินฝาก ดังกล่าวต่อสำนักงาน กกพ. เพื่อโอนเงินเข้าบัญชี

การเปิดบัญชีเงินฝากตามวรรคหนึ่ง กรณีผู้ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนเป็นหน่วยงาน ของรัฐให้ดำเนินการโดยความเห็นชอบของผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานหรือเทียบเท่า กรณีที่เป็น ภาคเอกชนให้ดำเนินการโดยความเห็นชอบของกรรมการผู้จัดการใหญ่หรือเทียบเท่า กรณีที่เป็นสหกรณ์ ให้ดำเนินงานโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และในกรณีที่เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสมาคม มูลนิธิ หรือองค์กรที่เรียกชื่อ อย่างเป็นทางการอื่น สำหรับกรณีที่ผู้ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนอยู่นอกเหนือคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น ให้อยู่ใน ดุลยพินิจของเลขาธิการ

ให้กำหนดผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งจ่ายเงินที่ได้รับการจัดสรรจำนวนสี่คน และได้รับ มอบหมายหรือมอบอำนาจจากหัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงานหรือผู้มีอำนาจ โดยมีเงื่อนไข การสั่งจ่ายลงนามร่วมกันสองในสี่คน ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนเป็นหน่วยงานของ เอกชนจะกำหนดให้ผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งจ่ายเงินตามมาตราสองไม่น้อยกว่าสองคน โดยต้องมีผู้มีอำนาจ กระทำการแทนนิติบุคคลหนึ่งคนลงนามด้วยก็ได้

การขอเบิกเงินตามสัญญาหรือข้อตกลงในแต่ละครั้ง ให้ผู้ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนยื่นหนังสือเบิกเงินต่อสำนักงาน กกพ. พร้อมหลักฐานหรือเอกสาร ดังต่อไปนี้

- ๑) มติ กกพ. ที่อนุมัติข้อเสนอโครงการดังกล่าว
- ๒) แผนการใช้จ่ายเงินที่ได้รับอนุมัติ หรือที่ได้อนุมัติให้มีการเปลี่ยนแปลง หรือประมาณการรายจ่ายประจำปี แล้วแต่กรณี
- ๓) แบบหรือรูป หรือรายละเอียดรายการตามข้อเสนอโครงการ
- ๔) รายละเอียดบัญชีเงินฝากธนาคาร
- ๕) รายงานความก้าวหน้า ผลการดำเนินโครงการ รูปภาพผลการทำงาน หรือกิจกรรม (ถ้ามี)
- ๖) เอกสารประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่สำนักงาน กกพ. กำหนด

(๒) การปิดโครงการจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

ให้ผู้ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนดำเนินงานก่อนปิดโครงการ ดังต่อไปนี้

- ๑) ปิดบัญชีเงินฝากธนาคาร กรณีผู้ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนมิใช่หน่วยงานของรัฐ
- ๒) ส่งเงินเหลือจ่ายพร้อมดอกผลทั้งหมดคืนสำนักงาน กกพ. ภายในหกสิบวันนับจากวันสิ้นโครงการ
- ๓) ส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ทั้งในแบบรูปเล่มและข้อมูลเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ให้สำนักงาน กกพ.
- ๔) บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ลงระบบฐานข้อมูลของสำนักงาน กกพ. (ถ้ามี)

๓.๕ การติดตาม และการประเมินผลของโครงการที่ใช้เงินจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

๓.๕.๑ หน้าที่ของผู้ได้รับการจัดสรรเงินกองทุน

ผู้ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามโครงการ และรายงานผลการใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์ของกองทุนต่อสำนักงาน กกพ. และยินยอมให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่ กกพ. หรือคณะกรรมการติดตามประเมินผลโครงการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเข้าไปตรวจสอบการดำเนินการตามโครงการได้

สำหรับโครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน การรายงานตามข้างต้นต้องดำเนินการอย่างน้อยเป็นรายไตรมาส และหากไม่นำส่งรายงานดังกล่าว สำนักงาน กกพ. สามารถชะลอการโอนเงินให้ผู้ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนชั่วคราว

เมื่อดำเนินโครงการสิ้นสุดตามสัญญา ให้ผู้ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการ หรือรายงานผลที่ได้รับจากการใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์ของกองทุนต่อสำนักงาน กกพ. ภายในระยะเวลาหกสิบวันนับถัดจากวันสิ้นสุดโครงการตามสัญญา

๓.๕.๒ หน้าที่และอำนาจของสำนักงาน กกพ.

สำนักงาน กกพ. มีอำนาจเรียกให้ผู้ที่ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนมาชี้แจงหรือส่งข้อมูลเอกสารใด ๆ เพิ่มเติมเพื่อใช้ประกอบการติดตามและประเมินผลได้

การจัดทำรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการ หรือรายงานผลที่ได้รับจากการใช้จ่ายเงิน ให้เป็นไปตามที่สำนักงาน กกพ. กำหนด

กรณีมีเหตุแน่ชัดว่าโครงการขัดต่อหลักเกณฑ์ ไม่เกิดประโยชน์ หรือมีความเสี่ยงว่าโครงการไม่ประสบความสำเร็จ สำนักงาน กกพ. สามารถให้ผู้ที่ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแก้ไข หรือระงับการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายได้

ให้สำนักงาน กกพ. รวบรวมรายชื่อของผู้ดำเนินโครงการที่ผิดสัญญา กับสำนักงาน กกพ. เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินกองทุน

หากปรากฏในภายหลังว่า ข้อเสนอโครงการของผู้มีสิทธิยื่นขอรับการจัดสรรเงินกองทุนรายใดเป็นของผู้ดำเนินโครงการที่ผิดสัญญาตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงาน กกพ. ระงับการพิจารณา หรือระงับการดำเนินโครงการ แล้วแต่กรณี

บทสรุป

ประชาธิปไตยเป็นศัพท์บัญญัติตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า democracy. ซึ่งมาจากคำภาษากรีกว่า Democratia ซึ่งประกอบด้วยคำ ๒ คำ คือ Demos กับ kratein คำว่า Demos หมายถึงประชาชน และ Kratein หมายถึง การปกครอง และคำว่า ประชาธิปไตย มาจากภาษาสันสกฤตว่า ประชา (อ่านว่า *ประ* -ชา) กับคำภาษาสันสกฤตว่า อธิปไตย (อ่านว่า *อะ* -ติ-*ปะ* -เต-ยะ). ฉะนั้นประชาธิปไตย หมายถึง ประชาชนปกครอง หรือการปกครองโดยประชาชน หรือระบอบการปกครองโดยตัวแทนของประชาชน เป็นระบอบที่พลเมืองผู้มีสิทธิ เลือกผู้แทนไปบริหารประเทศแทนตน ผู้แทนเหล่านั้นต้องบริหารประเทศเพื่อประชาชนส่วนใหญ่ และประชาชนมีสิทธิตรวจสอบการทำงานของผู้แทนเหล่านั้นด้วย. ไม่ได้เน้นการถ่วงดุลของเสียงข้างมากเป็นใหญ่แต่เพียงอย่างเดียว ระบอบการปกครองแบบนี้ ให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการนับถือศาสนา การพูด และการแสดงความคิดเห็น แต่ต้องไม่ละเมิดกฎหมายและสิทธิของผู้อื่น

ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไม่ใช่ระบบที่ดีที่สุด หากแต่เป็นระบบที่เลวน้อยที่สุดหรือเป็นระบบการปกครองที่ทำงานได้ผล นี่คือข้อสรุปจากการศึกษาการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ เพราะไม่มีระบบใดในโลกจะสมบูรณ์แบบซึ่งก็มีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนเช่นเดียวกับระบบอื่น หากแต่จุดแข็งของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นเมื่อมองภาพรวมแล้วมีมากกว่าจุดอ่อน จุดแข็งของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยก็มีระบบที่ประกันสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ความยุติธรรม สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มากกว่าระบบการปกครองแบบอื่นที่เป็นระบบการเมืองแบบปิด อำนาจการเมืองอยู่ในมือของคนไม่กี่คน ประชาชนมีสิทธิจำกัดในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วม

ประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วม การผสมผสานโดยให้ประชาชนมีการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น มีองค์กรอิสระที่รักษาผลประโยชน์ฝ่ายประชาชน มีสื่อมวลชนและองค์กรประชาชนที่

เข้มแข็ง ภาคประชาชนหรือสังคมพลเมืองมีบทบาทในการตัดสินใจเรื่องการบริหารประเทศค่อนข้างมาก ไม่ได้ปล่อยให้ผู้แทนทำทุกอย่างโดยประชาชนให้ใช้สิทธิแค่เลือกตั้งผู้แทนนาน ๆ ครั้งเท่านั้น

จากหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมดังกล่าวจึงสามารถนำเอาหลักการที่สำคัญในการมีส่วนร่วมมาปรับใช้กับในเรื่องกองทุนพัฒนาไฟฟ้าได้ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘ (๓) ได้บัญญัติให้รัฐพึงมีแนวนโยบายพื้นฐานว่าด้วยกิจการพลังงานในการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการและตรวจสอบการดำเนินงานด้านพลังงาน เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการและกำหนดอัตราค่าบริการเป็นไปด้วยความโปร่งใสโดยมีองค์กรกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานทำหน้าที่คุ้มครองผู้ใช้พลังงาน และให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยเฉพาะในกรณีของการดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้าเพื่อการส่งเสริมสังคมและประชาชนให้มีความรู้ ความตระหนัก และมีส่วนร่วมทางด้านไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๕๙ กล่าวคือ ให้ผู้มีสิทธิยื่นขอรับการจัดสรรเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้า อันได้แก่

- (๑) หน่วยงานของรัฐ
- (๒) สถาบันการศึกษา
- (๓) สหกรณ์
- (๔) องค์กรไม่แสวงหากำไร
- (๕) หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชน
- (๖) อื่น ๆ ตามที่ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) กำหนด

อนึ่ง กรณีที่ผู้มีสิทธิยื่นขอรับการจัดสรรเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้าเข้ามายื่นขอรับการจัดสรรเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้าเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนพัฒนาไฟฟ้าดังต่อไปนี้

- (๑) ส่งเสริมสังคมและประชาชนให้มีความรู้และความตระหนักทางด้านไฟฟ้า
- (๒) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางด้านไฟฟ้า เพื่อพัฒนาเครือข่ายข้อมูล และร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (๓) ส่งเสริมสังคมและประชาชนให้ใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้น ยังได้กล่าวถึงประเภทแผนงาน โครงการ ที่มีสิทธิขอรับการจัดสรรจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้า หลักเกณฑ์และวิธีการขอรับการจัดสรรเงินจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้า การเบิกจ่าย และการปิดโครงการของกองทุนพัฒนาไฟฟ้า และการติดตาม และการประเมินผลของโครงการที่ใช้เงินจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

บรรณานุกรม

บรรเจิด สิงคะเนติ. (๒๕๖๒) **หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์**. กรุงเทพฯ. วิญญูชน.

ปัญญา อุดชาชน. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ : ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ”. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ.

ลิขิต อีระเวคิน. ประชาธิปไตยในทศวรรษ ๒๑ : ทางตัน ทางออก และแนวทางแก้ไข สืบค้นจาก <https://kpi.ac.th/knowledge/book/data/๕๑๘> (๘ September ๒๐๒๒)

ลิขิต อีระเวคิน. (๒๕๔๗). **สิทธิเสรีนิยมกับระบอบประชาธิปไตยตัวแทน : ประชาธิปไตย**.

https://www.ect.go.th/dec/ewt_news.php?nid=๗๑&filename=index (๘ September ๒๐๒๒)

<https://www.erc.or.th/th/annual-action-plan/3660> (๑๗ October ๒๐๒๒)

<https://pdf.erc.or.th/MenuInternal/detail/๓๘> (๘ September ๒๐๒๒)

<http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=๓๑๐๔> (๘ September ๒๐๒๒) และ http://www๒.ect.go.th/download-file.php%๓FAction%๓Dfiledownload%๒๖DataID%๓D๑๘๓๕๘&rct=j&frm=๑&q=&esrc=s&sa=U&ei=zDUhVOnCEM_i๘AXs๖ICoBg&ved=๐CB๔QFjAB&sig๒=y-uWodfcpdkFyMZV๐BFC๕g&usg=AFQjCNG_UF๒UidvzQJ๘r๐๙๕GwroRPj๑๕w (๘ September ๒๐๒๒)

<http://witayakornclub.wordpress.com/๒๐๐๗/๐๖/๒๖/democratic/> (๘ September ๒๐๒๒)

<http://witayakornclub.wordpress.com/๒๐๐๗/๐๖/๒๖/democratic/> (๘ September ๒๐๒๒)

<http://witayakornclub.wordpress.com/๒๐๐๗/๐๖/๒๖/democratic/> (๘ September ๒๐๒๒)